

Є. Осипенко

ЕВОЛЮЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ В КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОГО «БУМУ»

Y. Osypenko

EVOLUTIONARY TRANSFORMATIONS IN MODERN STAGE ART IN THE CONTEXT OF THE TECHNOLOGICAL “BOOM”

Сучасне сценічне мистецтво вочевидь переживає час потужної еволюції, коли залучення технологій пророкує потік тотальних змін, що зумовлює дослідницькі спроби поглиблених вивчень цієї проблематики.

На сьогоднішні у світлі кроків у бік осучаснення найбільш обговорюваним та актуальним стає залучення в галузь сценічного мистецтва технологій штучного інтелекту. Наприклад, проєкт «Мистецький інтелект» театру “Shalom” (Тель-Авів), де штучний інтелект генерує сценарій у режимі реального часу. Актори імпровізують з текстом, згенерованим нейромережею, і кожна вистава є унікальною та непередбачуваною.

Визначним є приклад голографічного театру “Nexus”, Токіо, де можна побачити повністю віртуальних акторів та миттєві зміни декорацій, симуляцію історичних епох, у яких глядачі взаємодіють з голограмами.

Серед українських технологічних експериментів можна зазначити “TeatrResistance” (Київ), де глядачі бачать документальні вистави про війну з доповненою реальністю; синхронізація сценічного простору відбувається з особистими спогадами глядачів, QR-коди застосовуються з метою глибшого занурення в історію.

Вартий уваги Львівський молодіжний театр “DigiPerform” з можливістю відвідати онлайн-виставу з елементами нейромережевого управління. Глядачі впливають на сюжет через свій емоційний стан (спеціальна технологія зчитування психоемоційного фону аудиторії).

Театр впевнено порушує гострі соціальні проблеми, які висвітлені в постановках: «Клімат: Точка неповернення» (Берлін) — Immersive-вистава про зміни клімату, у межах якої глядачі проживають сценарії можливих екологічних катастроф. Уможливлено інтерактивне голосування щодо потенційних рішень в реальному часі з реальними статистичними даними.

Цікавим прикладом є постановка «Міграційні хвилі» (Амстердам) — документальний театр про біженців з реальними історіями, відтвореними через технології (наявний синхронний переклад дев'ятьма мовами та благодійний збір під час вистави).

Щодо українських театральних проєктів сучасності, то можна згадати проєкт «Передова пам'ять» — вистава про російсько-українську війну в реальних розповідях військових у мультимедійному супроводі та психотерапевтичною компонентою. Проєкт «Діти війни: Перезавантаження» — інтерактивна постановка про дитячі долі — технологія занурення у віртуальну реальність, опосередкована мистецтвом психологічна реабілітація.

Український режисер Макс Голенко поєднує класичну драматургію з нейротехнологіями under brain-mapping. Brain mapping (нейромапінг) — інноваційна

технологія дослідження та картографування мозкової активності актора, яка в сценічному мистецтві перетворюється на унікальний інструмент професійного розвитку та творчої трансформації (застосовується моніторинг активності мозку під час акторської діяльності, реєстрація емоційних та когнітивних реакцій, аналіз нейронних зв'язків при перевтіленні).

Варто згадати й емоційну драматургію на основі нейронних мереж Джессіки Чен (США), у постановках якої актори взаємодіють з технологіями штучного інтелекту.

Імпровізаційний театр з machine learning — інноваційний мистецький формат, де штучний інтелект є співтворцем театральної дії, генеруючи унікальні сценарні рішення в режимі реального часу. З такими типами взаємодії, як актор vs AI, актор + AI, повна AI-генерація сценарію, адаптивне сценарне налаштування.

Саме навчання акторському мистецтву активно використовує нові технології, які поступово переходять у буденність. Наприклад, у школі перформативних мистецтв (Берлін) навчання відбувається через нейротехнології, є курси з віртуальної режисури, а також психофізичний тренінг з доповненою реальністю.

Щодо України можна навести приклад театральної лабораторії “NewStage”, де відбувається підготовка акторів для гібридних постановок, є курси з психологічної резистентності, мультимедійні техніки перформансу.

Отже, сучасне сценічне мистецтво впевнено технологічно еволюціонує, дійсно перетворюючись на простір художніх експериментів як провідник наявних соціокультурних змін сьогодення, намагаючись зберігати свою найголовнішу й найціннішу ознаку — здатність, вражаючи, торкатися людських сердець.

О. Сергієнко

СУЧАСНЕ СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО: ЕСТЕТИКА ВІЗУАЛЬНОГО ГЛЯДАЦЬКОГО СПРИЙНЯТТЯ

О. Serhiienko

CONTEMPORARY PERFORMING ART: AESTHETICS OF VISUAL SPECTATOR'S PERCEPTION

Як відомо, не останню роль у затвердженні принципів естетичної організації візуального контенту в площині сучасного глядацького сприйняття відіграє зріст впливу соціальних мереж, відеохостингів та трендів, які вони в останній час задають. Інколи вплив настільки відчутний, що митцям доводиться прислухатись до «голосу соцмереж», вносячи правки або повністю перероблюючи майже готову роботу через незадоволення зовнішнім виглядом персонажа («Їжак Сонік»). Сучасний глядач не подарував би Дені Вільневу в «Дюні» та «Дюна: частина друга» хронометраж у 155 і 166 хвилин відповідно, якби не отримувалася насолода від візуальної складової, що поєднує давньоєгипетську та близькосхідну естетику та є невіддільною частиною для розуміння світу «Дюни».

Шоу від HBO «Гра престолів», яке, безсумнівно, змінило правила гри, перетворивши сучасні серіали на мистецтво, перші сезони якого тримались на основі книг, стало ще більш популярним навіть після того, як сценаристи вичерпали доступний літературний матеріал та пішли невдалим шляхом власної фантазії.